

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАЗВ ЕМОЦІЙНИХ ЯВИЩ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Наталія ГРИГОРЕНКО (Кіровоград, Україна)

У центрі уваги пропонованої статті знаходиться дериваційний аспект емотивів-номінативів субстантивного рівня в англійській та українській мовах, а саме засоби та способи словотворення, їхня продуктивність для цієї групи лексики та вплив на семантику досліджуваних одиниць.

Ключові слова: назва емоційного явища, спосіб словотвору, твірна основа, формант, словотвірне значення, похідне слово.

The paper suggests the investigation of the derivational aspect of the English and Ukrainian nominative emotive units, namely of the types and means of word-formation, their productivity and influence on the meaning of the items.

Key words: emotional phenomenon, nominative emotive units, types of word-formation, the base, the formative element and its meaning, derivative.

Значний внесок у розвиток словотвору як окремої мовознавчої дисципліни зробили В. В. Віноградов, Т. М. Возний, І. І. Ковалик, Н. Ф. Клименко, О. С. Кубрякова, Н. Г. Озерова, В. М. Русанівський, О. М. Тихонов; можливості словотвору досліджувалися О. А. Земською, З. М. Волоцькою, О. Д. Мешковим, З. А. Харитончик, С. С. Хідекель та ін. За словами М. П. Кочергана, універсальної методики контрастивного дослідження словотвору ще не створено, але досить обґрунтовано об'єктом зіставних розвідок стають словотвірні категорії, словотвірні гнізда та словотвірні парадигми, у той час як зіставлення способів словотворення в різних мовах розкриває специфіку «техніки» словотворення в зіставляваних мовах [4: 143].

У процесі зіставного дослідження англійських та українських іменників на позначення емоційних явищ [2] словотвірний аспект досліджуваного матеріалу було залишено поза увагою, оскільки він не підпадав під завдання дисертаційної роботи. Але в ході опрацювання англійських та українських емотивів-номінативів було накопичено інформацію стосовно їхніх структурних характеристик, яка і пропонується в цій статті.

Метою розвідки є опис інвентарю дериваційних засобів субстантивної лексики на позначення емоційних явищ в англійській та українській мовах, а також визначення залучених способів словотворення та їхньої продуктивності для досліджуваних лексичних угруповань. Проаналізовано зв'язок форми та змісту, тобто вплив семантики формантів на лексичне значення похідних; зроблено спробу виявити подібності та відмінності у структурно-семантичних особливостях англійських та українських назв емоційних явищ.

Матеріалом дослідження є 671 англійський та 771 український іменники зі значенням «емоція», «емоційний стан», «емоційний стан-ставлення», «емоційний стан-властивість», тобто емоційне явище розглядається як будь-який вияв зміни в емоційній сфері людини, який може позначатися в мові як абстрактна сутність, якій надано предметності (емоція), властивість людини у певний момент (стан охопленості емоцією) або переживання, спрямоване на когось / щось (почуття). Архаїзми та діалектизми на зразок англ. *annoy*_{obs} 'прикрість'; *dole*_{dial.} 'сум'; *despite*_{arch.} 'злоба'; *bowels*_{arch.} 'жаль'; *gladsomeness*_{arch.} 'радість'; *drearihead*_{arch.} 'понуристь';

*lonelihood*_{arch.} 'самота'; *miseration*_{obs.} 'біль'; *pleasance*_{arch.} 'уподоба' / укр. *тяжса*_{заст.}, *фасола*_{діал.} 'горе'; *нізьма*_{діал.}, *пасія*_{діал.} 'гнів'; *шваба*_{заст.} 'образа'; *отуха*_{діал.} 'утіха'; *фудулія*_{діал.} 'пиха'; *срам*_{заст.}, *устид*_{діал.} 'сором'; *пуд*_{діал.} 'страх'; *тусок*_{діал.} 'туга' та ін. не залучалися до аналізу.

Оскільки досліджувані назви емоційних явищ – це іменники абстрактної семантики, тобто це передані категоріальними формами субстантива назви станів, процесів, якостей людини, що мисляться поза зв'язком із нею, то можна вважати, що ми аналізуємо реалізацію словотвірної категорії абстрактності на матеріалі англійських та українських емотивно-номінативних одиниць.

Поділ обраних лексем на непохідні та похідні виявився неоднозначним. З одного боку, англійська мова насичена як словами іншомовного походження, так і запозиченими засобами деривації – вони історично асимілювалися в мові й розглядаються як продуктивне знаряддя словотвору, у той час як чимало іншомовних назв емоційних явищ вважаються непохідними, хоча мають складну морфемну будову в мові походження: напр., англ. *dismal*, *melancholy* 'сум'; *surprise* 'подив'; *balance*, *comfort*, *harmony* 'спокій'; *concern* 'турбота'; *despair* 'відчай'; *respect* 'повага'; *disgust*, *odium* 'огида'; *distress* 'горе'; *phobia*, *enthusiasm*; *nirvana*, *angst* 'страх' / укр. *паніка*, *нірвана*, *гармонія*, *меланхолія*, *ностальгія*, *інтерес*, *екстаз*, *дискомфорт*, *конфуз*, *азарт*, *шок*, *ентузіазм*, *ніетет*. Тобто, афікси, що втратили своє значення, потенційно зберігаючи властивість бути виокремленими, перестають бути афіксами [1: 120]. До таких одиниць з «пасивно-складною» морфемною будовою відносимо 69 англ. та 47 укр. назв емоційних явищ, навіть якщо певні афікси виявляють регулярність (напр., *nostalgia*, *phobia*, *odium*, *tedium*, *misery*, *mercy* / укр. *десперація*, *екзальтація*, *депресія*, *апатія*). Деякі спільні для мов індоєвропейської сім'ї запозичення отримали своєрідний семантичний розвиток у мовах дослідження: *emotion* 'хвилювання' – *емоція* 'почуття', *sympathy* 'співчуття' – *симпатія* 'прихильність', *pathos* 'жаль' – *пафос* 'запал', *frustration* 'розчарування' – *фрустрація* 'напруга, неспокій', *spleen* 'злість' – *сплін* 'пригнічення'.

З іншого боку, для англійської мови є характерним збіг основних форм багатьох однокореневих слів, що відносяться до різних частин мови (70 назв емоцій співпадають за формою з відповідними дієсловами, часом – і з прикметниками) – але інколи те, що для сучасної мовної свідомості постає як результат конверсії, фактично може не мати до неї відношення. Наприклад, у давньоанглійський період відокремлення граматичних морфем дієслів призвело до збігу їхніх форм з іменниковими: *love*, *shame*, *fear*, *hope*, *worry*, *hate*, *fret*, *dread*, *care*; асимільовані французькі запозичені дієслово та іменник поступово співпали за формою: *doubt*, *trouble*, *solace*, *comfort*, *concern*. Отже, питання конверсійної похідності англійських емотивів-номінативів заслуговує окремого ґрунтовного вивчення. До іменників, утворених від дієслів за допомогою конверсії, зараховуємо 4 англійських назви емоційних явищ: *fluster*, *flutter* 'хвилювання', *bother* 'турбота', *upset* 'розлад'.

Крім того, оскільки сфера емоцій багата на лексику метафоричного характеру, тобто назвами емоційних явищ нерідко є назви конкретних речей у переносному значенні (випадки вторинної номінації), то варто зазначити, що 56 англ. та 11 укр. непохідних одиниць набули абстрактного значення «емоційний стан» завдяки семантичній деривації, а не процесам словотворення: напр., англ. *cold* 'холод'; *craze* 'захоплення'; *gall*, *venom* 'злість'; *ease*, *calm* 'спокій'; *stew* 'тривога'; *fume* 'гнів'; *dazzle* 'засліплення'; *maze* 'замішання'; *heat*, *fire* 'запал' / укр. *біль*; *вогонь* 'натхнення'; *хміль* 'піднесення'; *холод* 'байдужість'; *тепло* 'доброта'; *жовч* 'злоба'.

Таким чином, простих основ серед досліджуваних назв емоційних явищ досить небагато (41 англ. / 23 укр. од.), але вони, як правило, виявляються домінантами виявлених синонімічних рядів: напр., англ. *pride*, *bliss*, *guilt*, *qualm*, *glee*, *fury*, *ire*, *woe*, *joy* / укр. *віра*, *гнів*, *жаль*, *мука*, *надія*, *тиха*, *тривога*, *сором*, *страх*, *жах*, *сум*, *печаль*, *туга*.

Похідні емотиви-номінативи субстантивної групи (75,3 % англійської, 89,5 % української вибірки) мотивуються прикметниковими, дієслівними, дієприкметниковими, деколи – іменниковими основами. Через збереження дієслівних сем, носіями яких є, як правило, префікси та суфікси, значення «емоційний стан» у досліджуваних формах модифікується: так, очевидними або латентними є семи «активність / пасивність набуття стану» (*resentment* 'образа, обурення' – *fascination* 'захоплення, зачарованість'), «перебування у стані / набуття стану» (*шаленство* – *приголомшення*, *лютість* – *осатаніння*), «процесуальність / результативність» (*enjoyment* – *satisfaction* 'задоволення'), «однократність / багатократність» (*полегшення* – *захоплення*) тощо.

Афіксація, як один з основних способів словотворення, діє з часів праіндоєвропейської мови. Суфіксальний спосіб, як її різновид, є провідним в індоєвропейських мовах та найпоширенішим у

сучасній українській. У нашому дослідженні його частка складає 86,1 % для англійських та 83,5 % (без «нульової» суфіксації) – для українських похідних назв.

Питома частка англійських абстрактних іменників утворюється за допомогою давньоангл. суфікса *-ness*, аналогом якого можна вважати найпродуктивніший український формант *-ість* зі словотвірним значенням «абстрагована ознака», який поєднується з прикметниковими (160 англ. / 157 укр. од.), дієприкметниковими (24 англ. / 161 укр. од.) та дієслівними (2 укр. од.) твірними. Залежно від мотивуючої основи, похідні можуть позначати:

а) почуття – напр., англ. *happiness*, *blessedness* ‘щастя’, *homesickness* ‘ностальгія’, *hopelessness* ‘безнадія’, *weariness* ‘нудьга’ / укр. *цікавість*, *гордість*, *злість*, *вдячність*, *радість*, *заздрість*, *впевненість* та ін. (вплив семантики твірного слова на похідне є темою окремого дослідження);

б) емоційну якість людини (яка, контекстуально отримуючи характер ситуативної чи постійної, стає тимчасовим станом або емоційною рисою характеру) – англ. *curiousness* ‘цікавість’, *sheepishness* ‘боязкість’, *kindness* ‘доброта’, *merriness* ‘веселість’, *resentfulness* ‘ображеність/образливість’ / укр. *сердитість*, *щасливість*, *приятність*, *спокійність*, *сумнуватість*, *байдужість*, *безрадісність*, *нетерплячість*, *меланхолійність*, *підозрілість*;

в) активно набутий емоційний стан – англ. *contentedness* ‘задоволеність’, *devotedness* ‘захопленість’ / укр. *піднесеність*, *закоханість*, *заінтересованість*, *розгубленість*, *зникровість*, *оскаженість* та ін.;

г) пасивно набутий емоційний стан – англ. *confusedness*, *disconcertedness* ‘спантеличення’, *vexedness* ‘роздратованість’, *dejectedness* ‘пригніченість’ / укр. *розбитість*, *переляканість*, *обсормленість*, *приголомшеність* та ін.

Суфікс *-ity* синонімічний *-ness*, але утворює абстрактні іменники від прикметників на *-al*, *-ail*, *-an*, *-ar*, *-able* (хоча зустрічаються і пари, що підтверджує спорадичність сполучуваності англійських основ та формантів або демонструє їхню взаємодію): *certainly* ‘певність’, *serenity* ‘спокій’, *timidity* / *timidness* ‘полохливість’, *hilarity* / *hilariousness* ‘веселість’, *malignity* ‘злобність’, *curiosity* ‘цікавість’, *animosity* ‘ворожість’ (45 од.). Схожа ситуація із суфіксом *-ance(ancy)/-ence(ency)*, який додається до: а) прикметників на *-ant*, *-ent*: *arrogance* ‘пиха’, *abhorrence* ‘огида’, *repentance* ‘каяття’, *buoyancy* ‘веселість’, *diffidence* ‘невпевненість у собі’, *despondency* ‘відчай’, *malignancy* ‘злісність’; б) дієслів: *reliance* ‘довіра’, *annoyance* ‘досада’, *disturbance* ‘неспокій’ (40 од.). Французький еквівалент *-ness* – суфікс *-(t)ude* – не відрізняється регулярністю (7 од.): *gratitude* ‘вдячність’, *solicitude* ‘турбота’, *beatitude* ‘блаженство’ та ін.

Одиниці, утворені від дієслів за допомогою суфіксів *-ann(я)* / *-yann(я)*, *-enn(я)* / *-enn(я)*, *-inn(я)* в українській мові та романських *-ion*, *-sion*, *-ation*, *-fication* – в англійській (із словотвірним значенням «абстрагована дія / продукт дії»), становлять чималий масив досліджуваних назв емоційних явищ (81 англ. / 151 укр. од.) і розподіляються між такими семантичними підтипами: «емоційний процес / тривалий стан» – англ. *anticipation* ‘сподівання’, *hesitation* ‘сумнів’, *depression* ‘смуток’, *apprehension* ‘побоювання’ / укр. *бентеження*, *тішення*, *хвилювання*, *горювання*, *шкодування*, *щеміння*; «емоційне ставлення до об’єкта» – англ. *adoration*, *admiration* ‘захоплення’, *suspicion* ‘підозра’, *detestation* ‘відраза’ / укр. *милювання*, *обожнювання*, *зневажання*, *співчування*, *боготворіння*; «набутий емоційний стан / результат каузуючої емоції дії» – англ. *satisfaction* ‘задоволення’, *stupefaction* ‘здивування’, *infuriation* ‘розлюченість’ / укр. *натхнення*, *зворушення*, *обурення*, *утихомирення*, *замішання*, *розчарування*, *оторопіння*, *просвітління* та ін.

Абстрактні іменники, утворені від дієслів емоційного стану за допомогою франц. *-ment*, набувають значення акту позначуваної дії або її результату – пасивного стану: *merriment* ‘веселощі’, *excitement* ‘хвилювання’, *amazement* ‘здивування’, *bewilderment* ‘збентеження’, *disappointment* ‘розчарування’, *discouragement* ‘зневіра’ (35 од.).

Словотвірний тип *verb + -ing* синтезує значення «процес / емоційне переживання» та «почуття» у 15 англійських віддієслівних іменниках: напр., *misgiving* ‘побоювання’, *liking* ‘симпатія’, *suffering* ‘страждання’, *mourning* ‘скорбота’, *loathing* ‘огида’.

Іншими англійськими прикладами суфіксального словотвору в сфері емоцій є: а) *adj + -th* – *ruth* ‘жаль’, *wrath* ‘лють’, *mirth* ‘веселість’, *warmth* ‘теплота’; б) *noun + -ship* – *friendship* ‘дружелюбність’, *worship* ‘пошана’; в) *verb + -ure* – *composure* ‘спокій’, *pleasure* ‘насолада’, *discomfiture* ‘зніяковіння’; г) *verb + -al* – *approval* ‘схвалення’, *despisal* ‘зневага’. Зустрічаємо випадки збереження запозичених та стародавніх формантів – давньоанглійських компонентів складних слів (*boredom*, *hatred*), середньоанглійських надбань з романських мов (*honour*, *ardour*,

favour, rancour, amour), латинських афіксів, продуктивних дотепер (*scepticism, pessimism, antagonism*), сучасної версії французького *-ie* (*jealousy*).

Українські словотвірні типи **прикм. + -ощ-(і)** та **прикм. + -от-(а)** досить регулярні серед назв емоційних явищ: *ревнощі, жалоші, прикроші, лютоші, радоші, веселоші, гордоші* (конкретизація абстрактних понять) (11 од.); *тягота, сумота*^{рідко}, *сухота*^{нар.-поет.}, *нудота, гіркота, теплота, гордота, соромота*^{розм.}, *певнота, доброта* (словотвірне значення «опредметнена ознака») (14 од.). Суфікс **-от-(а)** може приєднуватися і до дієслівної твірної основи: *гризота, турбота, скорбота* (словотвірне значення «опредметнений процес») – похідні цього типу консолідують значення «емоційний стан + вияв».

Словотвірний тип **прикметник + -ств-(о)** репрезентований 9 одиницями: *шаленство, блаженство, злорадство, марнославство, зухвальство* (значення «емоційний стан або емоційна властивість + вияв»). Він наближений до типу **дієслово + -ств-(о)**, який більш характерний для назв поведінки, хоча присутній і в сфері емоцій: *презирство, невірство, ремство* (значення «емоційний стан-ставлення + вияв») (4 од.).

Іменники зі значенням суб'єктивної оцінки є характерним явищем української мови (15 од.). Значення зменшеності реалізується в назвах емоцій за допомогою суфіксів **-ок, -очок, -(є)чок-(о)**: *страшок, смуточок, щастячко, коханнячко*. Особливого відтінку пестливості надає суфікс **-оньк-(а)**, який носії мови приєднують навіть до назв негативних переживань: *досадонька, журбонька, тугонька, скорботонька, скрутонька, утіхонька, відрадонька*. Значення негативного, зневажливого ставлення реалізовано лише в лексемі *сентиментальщина*.

Словотвірний тип із суфіксом **-б-(а)** представлений невеликою кількістю утворень від безпрефіксних дієслів: *журба, тужба*^{рідко}, *каяття* (словотвірне значення «абстрагована дія»). Суфікс **-й-** в одних випадках зберігся (*довір'я*), в інших – уподібнився до попереднього м'якого приголосного (*сум'яття, каяття, завзяття, прихилля*), а інколи – зник, залишивши по собі м'якість (*безстрастя*). Спостережено й інші суфіксальні схеми структурної будови дериватів. Поодинокими є такі випадки, як, напр., *любов, теплінь, порожнява, холоднеча, кривда, боязнь / приязнь, утішка / настрашка, злоба / жалоба / шаноба, струсанина / скаженина, трагізм / песимізм / скептицизм*.

Типовим способом творення назв емоційних явищ в українській мові є «нульова» суфіксація – переведення мотивуючої основи до іншої частини мови шляхом відкидання суфіксів та інших постфіксальних морфем (як формальних показників дієслів чи прикметників), інколи поєднане з приєднанням закінчення (в науковій свідомості існують різні погляди на природу такого дериваційного процесу, що відображено в його можливих назвах – безсуфіксний спосіб, усичення, фонетичний спосіб, англ. *back-formation*). Отже, 76 укр. одиниць (11 % похідних) є втіленням таких словотвірних типів: 1) **дієслово → іменник** чоловічого роду зі словотвірним значенням «опредметнена дія / результат дії» (у випадку досліджуваної лексики значення «душевний стан» мотивується дієсловами фізичної дії в переносному значенні – *попуст(-ити), струс(-ити), розпал(-ити), надлом(-ити), захват(-ити)*, а значення «почуття» – дієсловами ментальної, емоційної дії – *подив(-увати), пострах(-ати), сумнів(-атися), осуд(-ити), переляк(-ати)* та ін.); 2) **дієслово → іменник + -а** (з можливими морфонологічними змінами) – *образ(-ити)-а, розрад(-ити)-а, підозр(-ити)-а, по/дяк(-увати)-а, поваг(-жати)-а, утіх(-шити/ся)-а, розгуб(-итися)-а, знемог(-ти)-а* та ін.; 3) **прикметник → іменник** зі значенням «опредметнена ознака» (*лють(-ий), спокій(-ний), яр(-ий), тиш(-хий)-а*). Випадки «фальшивої конверсії» в англійській мові нагадують цей спосіб деривації по формі, але не є таким по суті.

Творення похідних префіксальним способом належить до внутрішнього іменникового, прикметникового чи дієслівного словотвору. Оскільки такі префікси, як англ. **com-** (*commotion, compassion*), **re-** (*rejoicing*), **in-/im-** (*inspiration, impassivity*), **in-/ir-/im-** (*indifference, irreverence, impudence*), **un-** (*uneasiness, uncomfortableness*), **dis-/mis-** (*disapproval, misgiving*) / укр. **перед-** (*передчуття*), **спів-** (*співчуття*), **про-** (*просвіток*), **без-** та **не-** (*нестями, нетерплячка*), потрапляють у структуру назв емоційних явищ переважно в складі твірної основи (хоча можуть бути саме іменниковими), говорити про префіксальне словотворення вбачаємо за можливе лише стосовно формантів зі значенням відсутності того, на що вказує основа (як самостійна одиниця), тобто про випадки антонімії – англ. *unease, discomfort* 'тривога', *unconcern* 'байдужість', *unhappiness* 'нещастя', *uncertainty, incertitude* 'непевність', *mistrust* 'недовіра', *displeasure* 'прикрість', *disenchantment* 'розчарування', *disrespectfulness* 'неповага', *irresolution* 'нерішучість', *impatience* 'нетерпіння' (54 од. (в т.ч. 16 од. з безсуфіксними основами)) / укр. *безнадія, невіра*,

недовіра, неповага, нелюбов, неспокій, неприязнь, невпевненість, незадоволення, нетерпіння та ін. (34 од. (в т.ч. 17 од. з можливим префіксом не- у твірної прикметникової основи: напр., негrecний → негrecність)).

У кількох українських формах – *присмукток*, *притуга*, *пристрасть* – спостережено префікс *при-*, значення якого важко прослідити (ймовірно, це «неповна / легка форма чогось» або «супроводжуючий / той, який при чомусь іншому» (порівняймо, *присмак*)). Таким чином, 10,7 % англійських та 4,9 % українських похідних назв емоційних явищ можна назвати утвореними шляхом префіксації.

Особливістю процесів афіксації є їхня взаємодія. Так, префіксально-суфіксальним способом утворено українську лексему *безвір'я* (без-+вір(а)+й+а).

Осново- і словоскладання мають різну питому вагу в словотвірних системах різних мов і є продуктивними в англійській та українській мовах – за даними досліджень, в англійських текстах це 26,7 %, а в українських – у два рази менше [4: 154]. Англійські складні слова сфери емоцій нараховують 31 одиницю (6,1 % похідних): *comedown_{slang}* ‘занепад духу’, *pinprick* ‘прикрість’, *soul-sickness*, *heartache*, *heartbreak* ‘душевний біль’, *goodwill* ‘доброзичливість’, *self-confidence* ‘впевненість у собі’, *self-righteousness* ‘самовдоволеність’, *self-pity* ‘жаль до себе’, *low-spiritedness* ‘сум’, *ill-humour*, *bad-temper* ‘роздратованість’, *fellow-feeling* ‘симпатія’, *ill-feeling*, *ill-will* ‘ворожість» та ін.

Серед українських похідних назв емоційних явищ композитні іменники становлять 2,2 % (15 од.): *маловір'я*, *зловтіха*, *рівновага*, *дивовижся*, *самовтіха*, *самопошана*, *самоповага*, *самозневажання* / *самозневага*, *самозабуття*. Очевидним є факт превалювання форм, утворених за допомогою слова *сам* та службової морфеми *-о-*, які реалізують значення «емоційне ставлення суб'єкта до себе», як і англійські форми з *self-*. Зазначимо, що чимала кількість похідних (6 англ. / 13 укр. од.) утворилася суфіксальним способом від кількакореневих прикметників та діеприкметників, тому на адекватному рівні «лексики емоцій» частка осново- і словоскладання більша: англ. *downheartedness* ‘пригнічення’, *brokenheartedness* ‘горе’, *shamefacedness* ‘соромливість’, *lovesickness* ‘знемагання від кохання» / укр. *життєрадісність*, *зловорожість*, *холоднокровність*, *дружелюбність*, *сердобольність*, *самовдоволеність*, *самозахоплення*, *утихомирення* та ін.

На периферії словотвірної системи назв емоційних явищ в англійській та українській мовах знаходимо випадки лексикалізації множини – відповідно 3 % та 0,7 % похідних (англ. *(the) creeps_{colloq.}* ‘страх’, *(the) mopes*, *(the) blues*, *(the) dumps*, *doldrums*, *sullens* ‘пригнічення’, *pangs*, *scruples* ‘муки сумління’, *raptures* ‘захват» / укр. *тортури*, *сльози* ‘страждання», *защипори* ‘страх’, *присмерки* ‘безнадія», *сентименти* ‘надмірна чутливість»), редуплікації – 0,2 % (англ. *shilly-shally_{inform.}* ‘нерішучість») та усичення – 0,6 % (англ. *stress* (←*distress*), *fancy* (←*fantasy*), *hip(hippo)_{colloq.}* (←*hypochondria*)).

Отже, англійська та українська мови мають багато спільного в дериваційній природі назв емоційних явищ: суфіксація, префіксація та осново- і словоскладання є найпродуктивнішими способами іншого словотвору; афікси твірних основ збагачують семантику похідних; префіксальний спосіб деривації розширює ряди назв емоцій спільнокореневими антонімами; словотвірні значення формантів абстрактних іменників модифікують значення опредметненого почуття, варіюючи його від «переживання», «емоційного стану» до «емоційної властивості», «емоційного ставлення», «результату емоційного впливу»; певна частка назв емоційних явищ в обох мовах є результатом метафоричної номінації. Розбіжності стосуються: явища конверсії англійських емотивів-номінативів та «нульової суфіксації» в українських формах; насиченості англійської лексичної та словотвірної системи запозиченнями; наявності багатьох синонімічних формантів у системі англійського словотвору назв емоційних явищ; характерної для української лексики тенденції залучати словотвірні засоби суб'єктивного оцінювання.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Виноградов В. В. Вибрані праці : Лексикологія і лексикографія. – [отв. ред. В. Г. Костомаров]. – [Т. 3]. – М. : Наука, 1977. – 312 с.
2. Григоренко Н. М. Особливості семантичного простору назв емоційних явищ в англійській та українській мовах : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.17 / Наталія Миколаївна Григоренко. – Донецьк, 2013. – 190 с.
3. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови : Гнізда слів з вершинами-омографічними коренями / Є. А. Карпіловська. – К. : Українська енциклопедія, 2002. – 912 с.
4. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : [підручник] / М. П. Кочерган. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 424 с.
5. Сікорська З. С. Українсько-російський словотворчий словник / З. С. Сікорська. – К. : Освіта, 1995. – 256 с.
6. Словник української мови : в 11-ти томах. – К. : Наукова думка, 1970-1980.

7. Online Etymology Dictionary by Douglas Harper, 2001 – 2014. – Режим доступу : <http://www.etymonline.com>
8. The Oxford English Dictionary / [Ch. Ed. James A. N. Murray]. – Oxford University Press, 1970. – Vol. 1-12.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Наталія Григоренко – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри практики германських мов Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: зіставна лексична семантика, емотивна лексика.